ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Με αφορμή το παγκόσμιο Κύπελλο της Βραζιλίας ιστορίες, γεγονότα και απόψεις με αφορμή μια μπάλα ποδοσφαίρου….

Το «χέρι του θεού», ο Σαμαράς και ένα story χωρίς success

Γράφει ο **Μάκης Γεωργιάδης**

Η πρόκριση της εθνικής ομάδας ποδοσφαίρου της Ελλάδας στους 16 του παγκοσμίου Κυπέλλου της Βραζιλίας, οι πανηγυρισμοί , οι θριαμβολογίες και κάποιες εξάρσεις πατριωτισμού με εθνικιστικές γαρνιτούρες συνοδεία των απαραίτητων κραυγών και αλαλαγμών εκφωνητών και σχολιαστών έχουν προκαλέσει ένα «διχασμό» και μια έντονη συζήτηση για τις αντιδράσεις του κόσμου έπειτα από ένα ποδοσφαιρικό παιχνίδι.

Στην πραγματικότητα επειδή στο οπτικό μας πεδίο κυριαρχεί απολύτως φυσιολογικά η δραστηριότητα και τα τεκταινόμενα στο εσωτερικό της χώρας, μάλλον μας διαφεύγει τόσο η συνολική λειτουργία του ποδοσφαίρου ως ενός ιδιότυπου **μηχανισμού προαγωγής της «εθνικής ομοψυχίας»,** της ενότητας και της τελικής συνένωσης και υποταγής όλων των κυρίαρχων αντιθέσεων κάτω από το περίβλημα του «εθνικού». Παράλληλα, ίσως να μας διαφεύγει επίσης ότι αυτή η λειτουργία και αυτός ο μηχανισμός επιβολής προτεραιοτήτων και ιδεολογημάτων δεν είναι ένα αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο. Μια άκρως απαξιωτική και εχθρική αντιμετώπιση των εκδηλώσεων μετά από τη νίκη μιας εθνικής ομάδας ποδοσφαίρου, ουσιαστικά παραχωρεί χώρο και αναγνωρίζει την πρωτοκαθεδρία μιας εθνικιστικής – εθνοκεντρικής προσέγγισης όσο δεν προχωράει σε μια πραγματικά ρηξικέλευθη ανάλυση και αντιπρόταση. Αντιπρόταση η οποία θα αντιμετωπίζει το ποδόσφαιρο ως ένα πραγματικό κοινωνικό φαινόμενο με βαθιές ρίζες και ως ουσιαστική προέκταση της πολιτικής.

Αν θέλουμε να δούμε τα πράγματα απλά και καθαρά και να πούμε κάτι με σαφήνεια, αυτό δεν είναι άλλο από μια προσέγγιση η οποία θα λέει πως οι αγώνες μεταξύ εθνικών ομάδων με το πλαίσιο και το περιεχόμενο που διεξάγονται – ειδικότερα στη σημερινή εποχή – δεν είναι παρά μια καθαρή ανοησία. Το ίδιο θα μπορούσε να ειπωθεί ασφαλώς και για τους

ολυμπιακούς Αγώνες, αλλά και για κάθε άλλη τεραστίων διαστάσεων αθλητική διοργάνωση οι οποίες διεξάγονται εν πολλοίς ως αναμετρήσεις και ανταγωνισμοί υπό τη σκιά εθνικών συμβόλων και κρατικών σημαιών.

Δεν μπορεί να παραγνωρίσει κανείς ότι και στον αθλητισμό ενυπάρχει η κυρίαρχη ιδεολογία και οι κυρίαρχες αξίες οι οποίες καθορίζουν και την εξέλιξη σε αυτόν τον τομέα. Κυρίαρχη ιδεολογία προφανώς είναι αυτή της εκάστοτε εθνικής αστικής ή ολιγαρχικής τάξης και ως κυρίαρχες αξίες αναγνωρίζονται ο ανταγωνισμός και το κέρδος. Τι σχέση λοιπόν μπορούν να έχουν όλα αυτά με την εργατική τάξη και με μια επαναστατική αντίληψη για την ανατροπή της καπιταλιστικής βαρβαρότητας; Η απάντηση είναι ευνόητη αλλά ούτε εύκολη ούτε ανώδυνη. Σίγουρα η ανατροπή της πρωτοκαθεδρίας της αστικής τάξης δεν θα ξεκινήσει από το ποδόσφαιρο, όμως θα πρέπει να το περιλαμβάνει και αυτό.

Στις σημερινές συνθήκες απόλυτης εμπορευματοποίησης του ποδοσφαίρου, ακόμη και σε ό, τι αφορά τις εθνικές ομάδες, είναι χαρακτηριστικό πως η ελληνική ομάδα έχει χορηγούς και υποστηρικτές μεγάλους τραπεζικούς ομίλους, εμπορικά μονοπώλια εθνικά και πολυεθνικά και εγχώριους ολιγάρχες. Μετά την πρόκριση σε βάρος της Ακτής Ελεφαντοστού βομβαρδισμός διαφημιστικών μηνυμάτων με ευχαριστίες των μεγάλων χορηγών. Συγχαρητήρια τηλεγραφήματα και μηνύματα πολιτικών όλων των αποχρώσεων. Τελικά όσοι ευθύνονται για τη χρεωκοπία του λαού προσπαθούν να εξιλεωθούν και αναβαπτίζονται στο υποσυνείδητο των μαζών που ξεχύνονται στους δρόμους να πανηγυρίσουν.

Τελικά **κάτω από τα φτερά αυτής της ομάδας χωράνε όλοι οι Έλληνες;** Οι ποδοσφαιριστές, κατά κύριο λόγο ψυχροί επαγγελματίες και υπάλληλοι των ντόπιων ή ξένων μεγιστάνων του πλούτου που ελέγχουν τους συλλόγους που αγωνίζονται, εκπροσωπούν άπαντες; Σε τι άραγε τους εκπροσωπούν; Σε έναν ιδιότυπο πόλεμο όπου μια νίκη στο ποδόσφαιρο φτάνει για να υποκαταστήσει πολιτικές πράξεις; Ας σκεφτούμε λίγο.... Όλα αυτά συνθέτουν ένα **story** το οποίο όμως δεν είναι **... success.**

Ας σκύψουμε λίγο και στο παρελθόν. Το **1986** στα γήπεδα του Μεξικού όπου το Μουντιάλ κατέκτησε η Αργεντινή. Ήταν ένα πυρακτωμένο μεσημέρι όταν το «χέρι του Θεού» έβαζε τις βάσεις για μια επική νίκη της Αργεντινής επί της Αγγλίας, νίκη η οποία θα της άνοιγε

διάπλατα το δρόμο προς τον τελικό και το κύπελλο. Το «χέρι του θεού» δεν ήταν άλλο από το περίφημο γκολ με το χέρι που σημείωσε ο Ντιέγκο Μαραντόνα πριν σημειώσει και ένα δεύτερο περνώντας σαν σταματημένη σχεδόν ολόκληρη την ομάδα της Αγγλίας. Με νωπό ακόμη τον πόλεμο των νησιών Φώκλαντ όπου η Βρετανία της Θάτσερ επικράτησε της Αργεντινής του δικτάτορα Γκαλτιέρι, εν πολλοίς αυτή η νίκη θεωρήθηκε και ως εκδίκηση και άτυπη ρεβάνς των λατινοαμερικάνων σε βάρος των, σχεδόν πάντα επαρμένων, Άγγλων.

Δικαίως η αδίκως η Αργεντινή, ο Μαραντόνα, το «χέρι του Θεού» και η ποδοσφαιρική ρεβάνς έγιναν μερικοί από τους συγκλονιστικότερους μύθους του παγκόσμιου ποδοσφαίρου. Σε μια εποχή εντελώς διαφορετική από τη σημερινή όπου και η εμπορευματοποίηση ήταν μικρότερη αλλά ταυτόχρονα ο πολιτικός συμβολισμός μέσα στα γήπεδα ήταν εντονότερος, με τον «ψυχρό πόλεμο» Ανατολής και Δύσης να εξελίσσεται, η ουσία μάλλον ήταν η ίδια.

Τι αντιπροσώπευε τελικά εκείνη η εθνική ομάδα της Αγγλίας; Ήταν μια ομάδα που εκπροσωπούσε και τους τελικά **ηττημένους ανθρακωρύχους;** Ήταν εκπρόσωπος του βρετανικού στέμματος ή του πολιτικού συστήματος της Γηραιάς Αλβιόνας; Ήταν όλα αυτά μαζί;

Και από την άλλη η Αργεντινή. Έπαιρνε ρεβάνς για τον τυχοδιώκτη δικτάτορα, για την αστική τάξη της χώρας ή για το λαό της; Μήπως στο όνομα όλων αυτών;

Η απάντηση μπορεί να μην είναι μονοσήμαντη και σίγουρα όταν το ποδόσφαιρο παίζεται υπό τα δεσμά εθνικών χρωμάτων και εμβλημάτων είναι δεδομένο πως ο όποιος «εθνικός στόχος» ή «εθνική επιτυχία» θα έχει το πρόσημο και το περιεχόμενο που θέλει να δώσει η κυρίαρχη τάξη. Οι κυριαρχούμενοι είτε συνειδητά είτε ασυνείδητα υποτάσσονται σε αυτό. Το ζητούμενο δεν είναι ένας μηδενιστικός αφορισμός τόσο του ποδοσφαίρου όσο και αυτών που πανηγυρίζουν σε κάθε ευκαιρία «εθνικής επιτυχίας». Το ζητούμενο είναι η αποκάλυψη των επιδιώξεων των κυρίαρχων του αθλήματος , παραγόντων και ομοσπονδιών, οι οποίες ταυτίζονται στον πυρήνα τους με τις επιδιώξεις και τα συμφέροντα των εθνικών αστικών τάξεων και των υποχειρίων τους στις κυβερνήσεις, όπως αυτό αποδεικνύεται περίτρανα και από το φετινό Μουντιάλ της Βραζιλίας.

Το ζητούμενο είναι η ανατροπή των όρων και των κανόνων του παιχνιδιού **όχι εντός των τεσσάρων γραμμών** του γηπέδου, αλλά **εκτός αυτών.** Σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο. Αυτό πρέπει να είναι ξεκάθαρο, πολύ περισσότερο για μας. Για όσους μεγαλώσαμε με την Αργεντινή του Μαραντόνα, συνδέσαμε τα πρώτα χρόνια της εφηβείας μας με το «χέρι του θεού» και με το τατουάζ του Τσε στο μπράτσο, τον κατατάξαμε στην κορυφή όσων έχουν

παίξει ποδόσφαιρο σε αυτή τη γη και εξακολουθούμε να έχουμε ψυχικούς και οπαδικούς δεσμούς με αυτήν τη χώρα. Ή καλύτερα με τους θρύλους που γέννησε και με το λαό της. Διότι κατά τα λοιπά και το ποδόσφαιρο θα απελευθερωθεί από τα δεσμά του κέρδους και των εθνικών τυχοδιωκτισμών όταν και οι ίδιοι οι λαοί απελευθερωθούν από τα δεσμά τής βαρβαρότητας και δεν θα έχουν πλέον τη ανάγκη εθνικών συμβόλων και διαχωριστικών γραμμών. Όταν το ποδόσφαιρο θα είναι και πάλι ένα παιχνίδι για μικρά, αλλά και για μεγάλα παιδιά...

XXVI – VI – 2014